

ประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในการบริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

Lived experiences of the Nursing Students on Academic Services integrated
between Arts and Culture Maintaining and Maternal and Newborn Nursing
and Midwifery I course, Boromarajonani College of Nursing Chon Buri

กิตติพร ประชาศรัยสรเดช*, อรวรรณ ดวงใจ*, ธัญญมล สุริยานิมิตสุข*
Prachasaisoradej,* K.,Suriyanimitsuk,* T. ,Duangchai, O.*
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี*
Boromarajonani College of Nursing Chon Buri*

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา
นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของ
นักศึกษาพยาบาลในการบริการวิชาการที่บูรณาการ
งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน
รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง
คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ที่ศึกษาอยู่ในปี
การศึกษา 2558 จำนวน 75 คน การรวบรวมข้อมูล
ใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พร้อมทำบันทึก และ
การสนทนากลุ่ม การคัดเลือกนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล
เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน
รวม 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์แก่น
เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีประสบการณ์
ชีวิตเกี่ยวกับการบริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุ
บำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน แบ่งได้
เป็นแก่นเนื้อหาหลัก (major themes) 3 ประการ
ได้แก่ 1) การบริการวิชาการ และภูมิปัญญาไทย
พัฒนานักศึกษาสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ 2)
ข้อจำกัดให้ประสบการณ์และความรู้ที่ยิ่งใหญ่ 3)
อุปสรรคเป็นบทเรียนสนับสนุนให้เข้มแข็งและ
เจริญเติบโต นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลได้

ประสบการณ์ทางบวกต่อการให้บริการวิชาการทั้งต่อ
ตนเองและผู้รับบริการวิชาการ รวมทั้งเกิดทัศนคติที่
ดีต่อวิชาพยาบาล รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเกิด
ความภาคภูมิใจต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด
ชลบุรี และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไป
ประยุกต์ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาการ
พยาบาลอย่างมั่นใจ จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ
คือ วิทยาลัยควรมีการวางแผนการออกแบบการ
เรียนการสอนรายวิชาแบบบูรณาการกับการบริการ
วิชาการให้เหมาะสมในการสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่
นักศึกษา นำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหาร
การศึกษาในการวางแผนบริหารหลักสูตรและจัด
กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการ
กับการบริการวิชาการ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัด
ประสบการณ์ให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะในการจัดทำ
โครงการที่บูรณาการในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้มี
มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา คุณลักษณะบัณฑิตที่
พึงประสงค์ รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21
และเพิ่มศักยภาพนักศึกษาและประสบการณ์การ
เรียนรู้การทำงานในวิชาชีพพยาบาล อันจะเป็นผลให้
นักศึกษาได้เพิ่มทักษะจากประสบการณ์ตรงซึ่งจะ
เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักศึกษาเมื่อสำเร็จ
การศึกษา

คำสำคัญ : ประสบการณ์ชีวิต นักศึกษาพยาบาล การบริการวิชาการ

Abstract

The purpose of this research was to understand lived experiences of nursing students who practiced academic services that integrated between arts and cultural maintaining and Maternal and Newborn Nursing and Midwifery I course, Boromarajonani College of Nursing Chon Buri. The data were collected by means of participant observation, field note and focus group. Purposive sampling was used to recruit twenty nursing students from 3rd year nursing students in the academic year 2015. Data were analyzed by using thematic analysis.

Four major themes that emerged from the data were: 1) Academic services, Thai's Life style and wisdom develop students to become registered nurses, 2) The limited provides great experience and knowledge, 3) barrier is an experience that encourage strength and growth, and 4) encourage confidence in clinical practice. Nursing students have a positive experience to serve both themselves and clients. Nursing students perceived that they have high self-esteem and positive attitude toward nursing professional. Nursing students were proud of the local wisdom. Nursing students knew and able to apply the gain knowledge and experience in clinical practice. The students suggested that college should be design instructional courses that integrated academic services to encourage a good

experience and encourage a chance to develop the 21st century learning skills and enhance student learning experiences which will be useful to the students upon graduation.

Keywords: lived experiences, nursing students, Academic Services

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี เป็นสถาบันการศึกษาอุดมศึกษามีพันธกิจในการผลิตพยาบาลโดยจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจหลักในฐานะของสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน และเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยในปีการศึกษา 2557 สำนักงานการอุดมศึกษาได้กำหนดตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่งโดยเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาได้จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีที่มีการบูรณาการกับการวิจัย การบริการวิชาการทางสังคม และการทำนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม (สถาบันพระบรมราชชนก, 2558)

ปีการศึกษา 2558 ภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้และตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของพยาบาลในการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลหญิงตั้งครรภ์และทารกที่มีภาวะปกติในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอดได้อย่างเหมาะสม โดยมีการบริการวิชาการในการให้ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการความรู้จากภูมิปัญญาไทยมาวางแผนให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการโดยสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเฉพาะรายบุคคล และ

เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลได้ตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของพยาบาลผดุงครรภ์และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าวิทยาลัยฯได้ดำเนินการเพื่อผลิตบัณฑิตให้ได้มาตรฐานของทั้งระดับอุดมศึกษา และองค์วิชาชีพ กิจกรรมบริการวิชาการภาควิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์จัดให้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 คือ การจัดนิทรรศการ “ส่งเสริมศักยภาพของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการดูแลมารดา และทารกด้วยภูมิปัญญาไทย” โดยเป็นการบริการวิชาการให้แก่กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ณ ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลบางทราย อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี ในสัปดาห์ที่ 13 ของการเรียนการสอนของรายวิชา

การจัดทำกิจกรรมการบริการวิชาการที่บูรณาการการทำงานศิลปะพัฒนาธรรมกับการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ได้สร้างประสบการณ์ชีวิตให้กับนักศึกษาในหลายประการ แต่ยังพบว่ามี การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาในการให้บริการวิชาการที่บูรณาการการทำงานศิลปะพัฒนาธรรมกับการเรียนการสอนจำนวนน้อย คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตการให้บริการวิชาการที่บูรณาการการทำงานศิลปะพัฒนาธรรมกับการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาล จึงได้จัดทำวิจัยนี้ขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในการบริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในการบริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรีเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

ลักษณะงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 75 คนโดยคัดเลือกนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวน 20 คน แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นนักศึกษาตัวแทนแต่ละกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน โดยในแต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้ที่เป็นหัวหน้าโครงการ 1 คน และสมาชิก 2 - 4 คน ผู้ให้ข้อมูลเต็มใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยทุกคน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้านี้ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างโดยระบุว่าข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับที่ไม่สามารถระบุถึงตัวบุคคลได้ และจะนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น นอกจากนี้ การเข้าร่วมวิจัยขึ้นอยู่กับความสมัครใจสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ กับการเรียนการสอนและการประเมินผลของวิชาแต่อย่างใด ภายหลังชี้แจงให้นักศึกษาลงนามยินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed Consent)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) ที่มีแนวคำถามสำหรับการอภิปรายกลุ่มจำนวน 8 ข้อ ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย ซึ่งนำไปหาความตรงกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลศึกษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลที่ไม่เข้ากลุ่มที่เก็บข้อมูล จำนวน 3 คน ผลจากการทดลองใช้คำถามกับนักศึกษาทำให้ได้แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจนละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มข้อคำถามจากแนวคำถามเดิมเป็นคำถามเพื่อให้ได้รายละเอียดเพิ่มเติม เช่น นักศึกษาใช้ทักษะส่วนบุคคลอะไรบ้างมาใช้ในการบริการวิชาการ และ นักศึกษาได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการบริการวิชาการครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้กระทำภายหลังได้รับอนุมัติให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเข้าพบนักศึกษา เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย รายละเอียดขั้นตอนการทําวิจัย มอบคำชี้แจงสำหรับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาล หลังจากนั้นให้นักศึกษาพยาบาลที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่นักศึกษากำลังศึกษาในรายวิชา และจากการศึกษาโครงการของนักศึกษาแต่ละกลุ่มโดยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) พร้อมทำบันทึก (field note)

ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่นักศึกษาให้บริการวิชาการ โดยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (participant observation) พร้อมทำบันทึก (field note)

ระยะที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังสิ้นสุดการให้บริการวิชาการเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ โดยการสนทนากลุ่ม (focus group) กับนักศึกษาผู้ให้ข้อมูล ซึ่งใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ พร้อมทั้งทำการ

บันทึกเทปและถอดเทปแบบคำต่อคำจัดทำเป็นบทสัมภาษณ์ (Transcript)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์แก่นเนื้อหา (Thematic analysis) โดยผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์ (Transcript) มาอ่านทำความเข้าใจทั้งหมดก่อน ซึ่งการอ่านซ้ำไปมาจนเข้าใจแล้วนำมาระบุแก่นเนื้อหาต่างๆ ที่พบจากข้อมูล (emerging themes) จากนั้นนำมาจัดกรอบรหัส (coding scheme) โดยข้อมูลที่ได้อ่านจะถูกนำมาสร้างรหัสภายใต้กรอบรหัสที่กำหนด และจัดทำเป็นแผนผัง (chart) ของแต่ละแก่นเนื้อหา (major theme) ที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแก่นเนื้อหาที่พบจากข้อมูล

การสร้างที่น่าเชื่อถือในการทำวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ลินคอล์นและกูปาในการสร้างที่น่าเชื่อถือมาใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ credibility คือ ผู้วิจัยได้อยู่ในชั้นเรียนระหว่างการดำเนินการวิจัยเป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ตลอดการศึกษาและขณะให้บริการวิชาการ (Prolonged engagement) และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพได้ตรวจสอบการตีความข้อมูล (Peer debriefing) และนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้นักศึกษาได้ตรวจสอบถึงความถูกต้องถึงความถูกต้องในการบรรยายประสบการณ์ชีวิตว่าตรงกับความจริงที่พวกเขาได้ให้ข้อมูลไว้หรือไม่ (Member checking) ทั้งนี้ผู้วิจัยวางแผนสร้างที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับ Confirmability โดยการบันทึกเรื่องราวความคิด การตัดสินใจต่างๆ ในขณะดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะเวลาดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2558 ถึง ธันวาคม 2559

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 75 คน เป็นเพศชาย 5 คน (6.67%) และ เพศหญิง 70 คน (93.33%) นักศึกษาออกเป็น 4

กลุ่ม ๆ ละ 18 – 19 คน ดำเนินการจัดนิทรรศการ ในโครงการ “ส่งเสริมศักยภาพของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการดูแลมารดา และทารก ด้วยภูมิปัญญาไทย” โดยนักศึกษาได้จัดทำโครงการ จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการสายใยแห่งรัก สร้างสรรค์พัฒนาการทารกในครรภ์ โดยในโครงการ ประกอบด้วยกิจกรรมให้ความรู้โดยใช้บอร์ดในการ นำเสนอข้อมูล กิจกรรมแสดงนวัตกรรมในการ พัฒนาการกระตุ้นพัฒนาการทารกในครรภ์ และ กิจกรรมเล่นเกมตอบคำถาม เช่น วงล้อพาโชค ล้วง ไข่ 2) โครงการครอบครัวสัมพันธ์ดูแลกันก่อนหลัง คลอด โดยในโครงการประกอบด้วยกิจกรรมจัด บอร์ดให้ความรู้เรื่องบทบาทของครอบครัวในการ ดูแลมารดาก่อนคลอดและหลังคลอด แจกแผ่นพับ ให้ความรู้เรื่องบทบาทของครอบครัวในการดูแลมารดา ก่อนคลอดและหลังคลอด สาธิตการอุ้มลูกอย่างถูก วิธีและให้ผู้ร่วมกิจกรรมสาธิตย้อนกลับ 3) โครงการ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านรอบรู้สุขภาพ ใส่ใจส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยในโครงการประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยาย ให้ความรู้และจัดบอร์ดนิทรรศการ ฝึกทดสอบประเมิน ทักษะการประเมินพัฒนาการในวัยทารก (0 - 1 เดือน) ด้วยแบบประเมิน DSPM และสาธิตการนำภูมิ ปัญญาพื้นบ้านปลาดิบมาแปรรูปใช้ในการส่งเสริม พัฒนาการเด็ก โดยมีกิจกรรมการสาธิตการสานปลา ตะเพียนจากทางมะพร้าวมีมีมากในท้องถิ่นจังหวัด ชลบุรี เพื่อใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสายตา ของเด็ก และ 4) โครงการสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมเพื่อ ลูกน้อย โดยในโครงการประกอบด้วยกิจกรรมการให้ ให้ความรู้เรื่องการนำสมุนไพรกระตุ้นน้ำนมเพื่อลูกน้อย โดยการนำสมุนไพรที่มีรสร้อนของท้องถิ่นมาใช้ กระตุ้นน้ำนม และใช้ในการทำลูกประคบสมุนไพร พร้อมทั้งมีตัวอย่างอาหารที่มีส่วนประกอบของ สมุนไพรกระตุ้นน้ำนม พร้อมทั้งสาธิตการปรุงอาหาร และการทำลูกประคบกระตุ้นน้ำนม โดยโครงการ ทั้งหมดครอบคลุมการดูแลมารดา ทารก ทั้งในระยะ ตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด เน้นการ

ดูแลมารดา และทารกด้วยภูมิปัญญาไทย ซึ่งการดูแล และส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารก มีเป้าหมาย เพื่อให้มารดาและทารกมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ลดการเกิดปัญหาสุขภาพและภาวะเสี่ยง และถือเป็น บริการสุขภาพขั้นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนา คุณภาพประชากร ซึ่งเริ่มตั้งแต่การดูแลครรภ์ เพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดอย่างมีคุณภาพ มารดาและทารกปลอดภัยและมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง โดยการนำภูมิปัญญาไทยมาเป็นส่วนหนึ่งในการดูแล

จากการอภิปรายกลุ่ม (focus group) นักศึกษาที่ผ่านประสบการณ์ในการให้บริการ วิชาการที่บูรณาการกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กับการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ร่วมกับการบันทึกของ ผู้วิจัยในการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการศึกษา โครงการพบว่านักศึกษามีประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับการบริการวิชาการที่บูรณาการกับการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนแบ่งได้เป็นแก่น เนื้อหาหลัก (major themes) 3 ประการ ได้แก่ 1) การบริการวิชาการ และภูมิปัญญาไทย พัฒนา นักศึกษาสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ 2) ข้อจำกัดให้ ประสบการณ์และความรู้ที่ยิ่งใหญ่ 3) อุปสรรค เป็น บทเรียนที่ทำให้เติบโตและเข้มแข็ง โดยมีรายละเอียด ของแต่ละแก่นเนื้อหาหลักดังต่อไปนี้

การบริการวิชาการ และภูมิปัญญาไทย พัฒนา นักศึกษาสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพ

นักศึกษามีมุมมองที่ดีต่อการบริการวิชาการ ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นจาก ประสบการณ์ชีวิตในการบริการวิชาการที่บูรณาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการ สอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุง ครรภ์ 1 ซึ่งการจัดทำโครงการบริการวิชาการที่ บูรณาการกับการเรียนการสอน และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมไทยโดยนักศึกษาในครั้งนี้ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ เช่น การเขียน โครงการ การจัดกิจกรรม การทำอุปกรณ์ในการทำ

กิจกรรม การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การบริหารจัดการโครงการ การสรุปโครงการ การสืบค้นข้อมูลเพื่อประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ การทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและสมาชิกทีม การปรับตัวและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การสืบค้นข้อมูลและนำไปใช้ในการอ้างอิง ตลอดจนสามารถเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอได้ จากการจัดทำโครงการดังกล่าวทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโครงการ มีการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ และภูมิใจในตนเองมากขึ้น ดังคำบอกเล่าของนักศึกษา ดังต่อไปนี้

“การจัดโครงการในครั้งนี้ทำให้พวกเราได้ค้นคว้าหาข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการของโครงการ โดยกลุ่มของเราก็จะมีการสอนทำโยคะสำหรับหญิงในขณะตั้งครรภ์ ซึ่งเราต้องหาข้อมูลทั้งส่วนของการทำโยคะ ประโยชน์ในแต่ละท่า และต้องเป็นท่าที่เหมาะสมสำหรับหญิงตั้งครรภ์ ทำให้เราต้องอ่านหนังสือกันเยอะมาก หาข้อมูล และนำข้อมูลมาแชร์กัน พอเราเจอหญิงตั้งครรภ์บนเตียงเราก็ได้แนะนำหญิงตั้งครรภ์ที่เราได้รับ Assignment ได้อย่างคล่องแคล่ว โดยนำหลักวิชาการมาประกอบการแนะนำ ทำให้หญิงตั้งครรภ์สนใจ และให้ความร่วมมือกับนักศึกษาในการเก็บประสบการณ์มาก พวกเราารู้สึกดีใจมากที่ได้แนะนำในสิ่งที่มีประโยชน์ ทำให้เรามีความมั่นใจ และรู้ถึงประโยชน์ของการค้นคว้าและการอ่านหนังสือเยอะ ๆ ”

“ในวันจัดนิทรรศการกลุ่มของพวกเรามีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน โดย บางคนรับผิดชอบประชาสัมพันธ์ บางคนอยู่ในส่วนของการสาธิตการทำอาหารสมุนไพรกระตุ้นน้ำนม พอถึงวันจริงอาสาสมัครสาธารณสุขมีจำนวนเยอะมาก และมารวมสนทนอยู่การสาธิตอาหาร ทำให้เราต้องแบ่งโต๊ะออกเป็น 2 จุดเพื่อให้เพียงพอกับผู้เข้าร่วม และต้องเพิ่มผู้สาธิต แต่เราก็สามารถทำได้โดยไม่เครียดเนื่องจากก่อนวันงานเรามีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันตลอดเวลา และฝึกซ้อมการปรุงอาหารกันตลอด ทำ

ให้เราแม่นยำวิชาการมากขึ้น เพราะยังอธิบายเราก็อธิบายง่ายมากขึ้น พอขึ้นฝึกที่ตึกหลังคลอด เราสามารถสอนหญิงหลังคลอดและครอบครัวได้อย่างดี เพราะจำได้แม่นยำทุกขั้นตอน”

นอกจากนี้ในแต่ละโครงการที่นักศึกษาจัดทำดำเนินการมีการนำเอาภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ และความเข้าใจในการดูแลมารดา และทารกด้วยภูมิปัญญาไทย แต่นักศึกษาบางกลุ่มมีความคิดเห็นว่าบางครั้งภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกมองข้ามไปทั้งที่มีคุณค่า ซึ่งเมื่อนักศึกษาได้ศึกษาอย่างลึกซึ้งทั้งจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์พูดคุย และนำมาจัดทำโครงการพบว่า เป็นสิ่งที่ดีที่หาได้ง่ายในชุมชน มีคุณค่า และมีประโยชน์ ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการนำความรู้และทักษะที่ได้จากการให้บริการวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลในวิชาชีพในอนาคต ดังคำบอกเล่าของนักศึกษาหญิงดังต่อไปนี้

“ตอนแรกที่กลุ่มหนูได้ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการทารกในครรภ์แล้วต้องมีการนำเอาภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประกอบในการจัดกิจกรรมของโครงการด้วย กลุ่มหนูก็ไม่ว่าจะเอาเรื่องอะไรมาทำกิจกรรมดี นึกไม่ออกเลย”

“ตอนแบ่งกลุ่ม กลุ่มหนูต้องทำโครงการการส่งเสริมพัฒนาการทารกในครรภ์โดยใช้ภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หนูก็เห็นนะว่าเป็นเรื่องดี แต่หนูนึกไม่ออกเลยว่าเราจะใช้อะไร หรือสิ่งใดที่เป็นภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการทารกในครรภ์ดี หนูปรึกษากันหมู่เพื่อน ๆ และก็ปรึกษาครูประจำกลุ่มด้วยค่ะ ครูแนะนำให้ไปสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต พวกหนูก็เห็นว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับसानปลาตะเพียนที่เราจะเอามาประยุกต์ใช้ได้ แล้วหนูว่ามันน่าสนใจเพราะว่าวัสดุที่ใช้สามารถหาได้จากในชุมชนของเราเอง”

“หนูคิดว่ากิจกรรมที่จัดในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการทารกในครรภ์ โดยนำ

ทางมะพร้าวที่มีอยู่มากในจังหวัดชลบุรี มาร่วมกันมาสานปลาตะเพียนกับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขและนำมาแขวนไว้ที่เตียงเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสายตา ถือว่าเป็นของเล่นเด็กที่หาได้ง่ายและประหยัดค่าใช้จ่ายรวมทั้งเป็นการสืบสานภูมิปัญญาไทยของคนโบราณ ซึ่งมองอีกแง่หนึ่งการสานปลาตะเพียนก็เป็นกลวิธีที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาและทำกิจกรรมร่วมกัน พี่ส่านให้น้อง ยายสอนหลาน ๆ พ่อแม่สอนลูก ๆ ก็ช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพของครอบครัวด้วย”

“หนูชอบกิจกรรมที่มีการปรุงอาหารที่มีส่วนประกอบของสมุนไพร จากที่วางแผนไว้ว่าเราจะสอนป้า ๆ อาสาสมัครสาธารณสุข กลับกลายเป็นว่าเราได้รับคำแนะนำที่คนสมัยก่อนปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยจากการที่เราศึกษาเราก็ได้ช่วยกันเติมเต็มในส่วนที่เป็นความรู้เชิงทฤษฎีว่าทำไมสมุนไพรตัวนี้ที่เป็นส่วนประกอบของอาหารที่ช่วยกระตุ้นน้ำนมจึงช่วยทำให้น้ำนมหลังออกมาเยอะ ก็สนุกดีมาก ๆ ค่ะ ป้า ๆ ลุง ๆ น่ารักมาก”

“หนูคิดว่ากิจกรรมที่ครูให้หนูทำในโครงการบริการวิชาการครั้งนี้มีประโยชน์กับหนูมาก แล้วหนูคิดว่าถ้าหนูต้องไปทำอีกตอนที่หนูจบไปแล้วจะเป็นแนวทางในการทำงาน เราสามารถนำหลักการเอาไปประยุกต์ใช้ได้ในการให้ความรู้ทางสุขภาพซึ่งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายใดก็ตาม”

นอกจากนี้การจัดทำโครงการบริการวิชาการที่บูรณาการกับการเรียนการสอน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยในครั้งนี้จะให้นักศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ แล้วนักศึกษายังมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโครงการ มีการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติ ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจ และภูมิใจในตนเองมากขึ้น ซึ่งในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 เป็นรายวิชาทฤษฎี ที่นักศึกษาต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เมื่อขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งจะขึ้นฝึกในภาคการศึกษาถัดไป ทั้งแผนกฝากครรภ์

คลอด และหลังคลอด ดังคำบอกเล่าของนักศึกษาดังต่อไปนี้

“จากการจัดโครงการในครั้งนี้ทำให้พวกเราต้องอ่านหนังสือกันเยอะมาก หาข้อมูล ได้รับความรู้ แล้วก็ได้ลงมือทำ ทำให้เรามั่นใจและคิดว่าเรานำไปใช้ในการปฏิบัติงานตอนที่เรากำลังไปฝึกปฏิบัติงานบนวอร์ดในวิชา ปมผด.1 ได้ นอกจากนี้เรามีแผ่นพับที่เราทำไว้ตอนวันไปออกนิทรรศการแล้วเราก็สามารถนำไปใช้ต่อได้กับผู้รับบริการที่วอร์ด ซึ่งมีทั้งแผนกฝากครรภ์”

“จากการจัดโครงการในครั้งนี้ทำให้พวกหนูมีมั่นใจและแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานตอนที่เรากำลังไปฝึกปฏิบัติงานบนวอร์ดในวิชา ปมผด.1 ได้”

ข้อจำกัดให้ประสบการณ์และความรู้ที่ยิ่งใหญ่

นักศึกษาพบว่าการจัดทำโครงการที่เน้นการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ทำให้เกิดประสบการณ์มากมาย จากความรู้เดิมที่ได้จากชั้นเรียนที่มีจำกัดสู่การค้นคว้าอย่างลึกซึ้ง การฝึกเขียนโครงการ การนำเสนอโครงการ การจัดทำโครงการ และการสรุปผลโครงการ การดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาได้ประสบการณ์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีการวางแผนที่ดี และสร้างสรรค์งานได้จนสำเร็จ โดยมีรายละเอียดของประสบการณ์ดังนี้

ฝึกคิด ฝึกทำ กล้าแสดงออก

นักศึกษาพบว่าการจัดทำโครงการครั้งนี้ช่วยให้ฝึกคิด ฝึกทำ กล้าแสดงออก เนื่องจากนักศึกษาได้รับมอบหมายให้ทำโครงการเป็นกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มต้องวางแผนตั้งแต่การทบทวนความรู้ทางทฤษฎีในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 หาประเด็นสำคัญที่จะนำมาบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการใช้ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในจังหวัดชลบุรี มาใช้ในการให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขในการดูแลมารดา

และทหารด้วยภูมิปัญญาไทย โดยการจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จทุกคนต้องช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และกล้าที่จะแสดงออก ดังคำกล่าวของนักศึกษาดังต่อไปนี้

“ การเรียนการสอนแบบนี้เริ่มต้นจากการที่เราต้องมาคุยกันภายในกลุ่ม และต้องร่วมกันแสดงความคิดเห็นถ้าเราไม่พูดไม่บอก เราก็จะสรุปประเด็นกันไม่ได้สักที ทำให้การดำเนินกิจกรรมเข้าไปอีก เพราะฉะนั้นเราต้องกล้าแสดงออก โดยหัวหน้ากลุ่มต้องคอยกระตุ้นในกลุ่มตลอดเวลา ทำให้สมาชิก

ช่วยกันพูดเพื่อหาข้อสรุปเพราะเราต้องนำข้อสรุปของกลุ่มไปคุยกับอาจารย์อีก ถ้ากลุ่มไม่ชัดเจนก็ไปคุยกับอาจารย์ไม่ได้”

“ตอนแรกที่อาจารย์บอกว่าให้พวกเราจัดบริการวิชาการให้คำแนะนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พวกเรารู้สึกไม่มั่นใจ กลัวแล้วก็มีอาการมึนๆไม่รู้จะทำไม แต่อาจารย์ก็ให้คำแนะนำว่าใจเย็นๆ ตั้งสติ แล้วลองนึกถึงว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีลักษณะอย่างไร เช่น อายุเท่าไร ทำงานอะไร เรียนจบชั้นอะไร แล้วถ้าเราจะต้องให้ความรู้ทางสุขภาพเราจะทำอย่างไรดี จากคำถามของอาจารย์เราก็เลยพูดคุยกันจนได้กิจกรรมที่ใช้เรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่ เช่น การจัดนิทรรศการ การลงมือปฏิบัติจริง”

“ตอนที่อาจารย์ให้ประเด็นมาว่าให้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาไทยมาดูแลและให้คำแนะนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน นักศึกษาในกลุ่มก็ช่วยกันแสดงความคิดเห็นและค้นหาข้อมูลว่าเราจะใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันไหนดีมาใช้ในการให้ความรู้ยังสามารถให้ความรู้ที่คนอยู่ ในกลุ่มก็เลยตกลงกันว่าต้องใช้สิ่งที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นของจังหวัดชลบุรี ซึ่งก็คือ ทางมะพร้าว เพื่อให้ง่ายต่อการสนใจให้ผู้เข้าร่วมโครงการเห็นความสำคัญต่อกิจกรรมนั้น ๆ”

ฝึกรวบรวมแผนที่

การจัดทำโครงการทำให้นักศึกษาทุกกลุ่มได้ฝึกการวางแผน ฝึกการบริหารเวลา เพื่อให้การจัดทำโครงการตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยแผนการดำเนินการบริการวิชาการต้องเริ่มจากการค้นหาประเด็น การค้นหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การจัดทำโครงการ การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเวลา การเลือกกิจกรรมและเครื่องมือการประเมินผล ซึ่งนักศึกษาต้องมีการดำเนินการตามประเด็นที่ได้รับมอบหมายภายใต้การจำกัดของเวลา ภายหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการนักศึกษาพบว่าโครงการที่จะสำเร็จได้ต้องมีการบริหารและการวางแผนที่ดี ทั้งการบริหารงาน การบริหารเวลา การบริหารคน และการบริหารเงิน ดังคำบอกเล่าของนักศึกษาชายและหญิง ดังต่อไปนี้

“กลุ่มของผมต้องทำงานแข่งกับเวลา ต้องช่วยกันค้นคว้าและวางแผนกิจกรรมที่ทำในโครงการ และต้องส่งงานของกลุ่มให้ตรงเวลาตามตารางการมอบหมายที่อาจารย์ประจำกลุ่มมอบหมายไว้ และเข้าพบอาจารย์ประจำกลุ่ม เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะเป็นระยะ ๆ ทำให้ต้องบริหารเวลาให้ดีและกิจกรรมต่าง ๆ ต้องวางแผนให้ชัดเจน”

“ในกลุ่มของหนูจะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ช่วงหาข้อมูลต้องวางแผนการหาข้อมูลตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย ช่วยกันหาข้อมูลทั้งทางอินเทอร์เน็ต ตำรา วารสารวิชาการหรืองานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาข้อสรุปซึ่งต้องชัดเจนในประเด็นที่ได้รับ และต้องวางแผนโดยมีระยะเวลาเป็นตัวกำหนดว่างานแต่ละชิ้นจะต้องเสร็จเมื่อไหร่”

สรรสร้างงานได้จนสำเร็จ

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา และอาจารย์ประจำกลุ่มมีการกระตุ้น และส่งเสริมให้นักศึกษาให้ดำเนินงานในแต่ละกลุ่มให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด โดยมีการติดตามการทำงาน และให้คำแนะนำภาพรวมร่วมกันในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้อาจารย์และเพื่อนนักศึกษาร่วมกันพิจารณาให้ตรง

ตามประเด็นที่กำหนด โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างโครงการและเนื้อหาที่เรียน ซึ่งการที่จะทำโครงการที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมเป็นสำคัญ ต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในทีม มีความสามัคคี มีผู้นำที่สามารถบริหารจัดการทีมได้ดี โดยการแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนในทีมได้ร่วมกันทำงานอย่างเหมาะสม ต้องมีการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนในการนัดทำงานแต่ละครั้ง เพื่อที่สมาชิกของทีมจะารู้ทิศทางที่ชัดเจนในการทำงานจนกระทั่งงานสำเร็จได้ด้วยดี ดังคำบอกเล่าของนักศึกษาหาญรายหนึ่งดังต่อไปนี้

“ การร่วมกันกับเพื่อน ๆ เพื่อทำโครงการในครั้งนี้ ในกลุ่มจะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ใครเป็นประธาน รองประธาน เลขฯ มีการแบ่งเนื้อหากันทำ มีการแบ่งทำแผ่นพับ มีการเตรียมอุปกรณ์ในการสานปลาตะเพียน และมีความรู้สึกว่าการที่เราทำนี้เป็นโครงการของเรา มีความมุ่งมั่น เอาใจจริงเอาใจ และมีความสุขสนุกสนานกับงานที่ทำ ส่งผลทำให้มีแรงขับเคลื่อนในการที่จะทำงานให้ได้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จที่สุด”

อุปสรรคเป็นบทเรียนสนับสนุนให้เข้มแข็งและเจริญเติบโต

ในการจัดทำโครงการของนักศึกษาแต่ละกลุ่มได้พบเจอปัญหา และอุปสรรคที่หลากหลาย ตั้งแต่การหาความชัดเจนของประเด็น/หัวข้อในการที่จะทำโครงการ ความไม่ชัดเจนของเป้าหมายในการทำโครงการ การคิดขั้นตอนกิจกรรมในการดำเนินโครงการ การวางแผนการซื้ออุปกรณ์และการใช้งบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรหน้าที่บทบาทในการทำงานที่ไม่ลงตัว การบริหารเวลาที่มีอยู่จำกัด การหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับปัญหา การพูดคุยและตกลงกันไม่ชัดเจน เช่น กลุ่มส่งเสริมการพัฒนาการเด็ก ต้องมีการประเมินพัฒนาการในวัยทารก (อายุ 0-1 เดือน) ด้วยแบบประเมินDSPM ซึ่งนักศึกษาต้องมีการฝึกซ้อมการใช้แบบทดสอบประเมินทักษะการประเมินพัฒนาการในวัยทารก (อายุ 0-1 เดือน) ด้วยแบบประเมิน DSPM ก่อนเพื่อให้เกิดความมั่นใจ

ในการไปให้บริการวิชาการแก่อาสาสมัครสาธารณสุข ซึ่งนักศึกษาเคยมีแต่ประสบการณ์ประเมินเด็กโตที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้นักศึกษาต้องศึกษาจาก youtube และยืมหุ่นทารกแรกเกิดมาฝึกซ้อมการตรวจประเมิน เป็นต้น และต้องมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหลายอย่าง เช่น เมื่อถึงวันจัดเตรียมสถานที่ ซึ่งในกลุ่มของ “ สายใยแห่งรัก สร้างสรรค์พัฒนาการทารกในครรภ์ ” มีกิจกรรมวงล้อพาโชค และลวงไข่ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้เสียงค่อนข้างดัง อาจรบกวนกลุ่มข้างเคียง ดังนั้นจึงมีการปรับแผน โดยย้ายกลุ่มดังกล่าวไปอยู่ส่วนท้ายของห้องประชุม ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวทำให้นักศึกษารู้จักรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ และคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังคำบอกเล่าของนักศึกษาดังต่อไปนี้

“ตอนจัดนิทรรศการกลุ่มของตนเองได้อยู่ในพื้นที่ตรงกลาง ซึ่งตอนแรกมองไม่เห็นปัญหา แต่พอวันไปจัดเตรียมสถานที่ ก็มีเพื่อนในกลุ่มอื่นลองมาเล่นเกมส่มุนวงล้อพาโชค และลวงไข่ ทำให้เจอปัญหาว่าเสียงดังมาก จนไปรบกวนกลุ่มข้างเคียงที่ต้องมีการสาธิตการอุ้มลูก หรือสาธิตการสานปลาตะเพียน เราเลยต้องมีการพูดคุยกับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อขอปรับตำแหน่ง โดยให้กลุ่มเราอยู่ในพื้นที่ช่วงท้ายห้องประชุมแทนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเสียงดังแล้วไปรบกวนสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ”

“ตอนได้รับมอบหมายให้สาธิตการทำโยคะเพื่อเตรียมคลอด ในกลุ่มต้องหาข้อมูลเยอะมาก เพราะพอมานำเสนอในกลุ่มใหญ่จะถูกถามข้อมูลถึงประโยชน์ในแต่ละท่า ทำให้หลังจากนำเสนอเราต้องทำการบ้านกันเยอะมากทั้งการค้นคว้าหาข้อมูลพูดคุยสอบถามจากผู้รู้และนำมาทดลองปฏิบัติพร้อมทั้งสรุปเป็นข้อความที่ทำให้เราสามารถอธิบายให้อาสาสมัครฟังและเข้าใจได้”

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ภายหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดา

ทารก และการผดุงครรภ์ 1 เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ นักศึกษาที่ผ่านประสบการณ์ในการบริการวิชาการการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนมีประสบการณ์ชีวิตในทางบวกต่อการให้บริการวิชาการทั้งต่อตนเองและผู้เข้าร่วมโครงการ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจต่อภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักศึกษาได้จัดทำโครงการที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งทำให้ต้องศึกษาเรื่องดังกล่าวอย่างละเอียดและลึกซึ้ง ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายของภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างถ่องแท้ กล่าวคือภูมิปัญญา มีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ว่า พื้นความรู้ความสามารถ อันเกิดจากประสบการณ์ของตนเอง สำหรับภูมิปัญญาไทยนั้น หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นรากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นมาของท้องถิ่นหรือสังคมนั้น ๆ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมหรือพัฒนาภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และเกิดความภาคภูมิใจในผลผลิตของบรรพบุรุษ

การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นการนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา เช่น การจัดทำโครงการอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านรอบรู้สุขภาพใส่ใจส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจถึงภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาพื้นบ้าน รวมทั้งทำให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยศึกษา

ผ่านกิจกรรมการสานปลาตะเพียนของบุคคลในท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติที่หาง่ายและมีอยู่มากในท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการทารกให้เหมาะสมตามวัยทั้งการพัฒนาการด้านสายตา และกล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเอื้อมคว้าปลาตะเพียนสาน และโครงการสมุนไพรกระตั้นน้ำนมเพื่อลูกน้อย ทำให้นักศึกษาเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยการนำสมุนไพรมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของอาหาร เพื่อใช้ในการกระตั้นน้ำนม เช่น ชิง ใบกระเพรา กุยช่าย หัวปลี รวมถึงการนำสมุนไพร เช่น ไพล ขมิ้น ข่า ผีวมะกรูด ตะไคร้หอม พิมเสน การบูร ใบมะขาม มาใช้ในการทำลูกประคบบริเวณเต้านมเพื่อกระตุ้นให้น้ำนม ลดอาการคัดตึงเต้านม จากการไหลเวียนของโลหิตที่ดีขึ้น

การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่ให้โอกาสเด็กเรียนรู้โดยการสืบค้นหาข้อมูลอย่างลึกในหัวเรื่องเฉพาะที่เด็กสนใจ ควรค่าแก่การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณภา (2558) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับนิสัยชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ดำเนินการโดยให้นักศึกษาทำโครงการรายวิชาสัมมนาสังคมศึกษาในหัวข้อที่นิสิตสนใจและเกี่ยวข้องกับรายวิชาและสาขาวิชาที่ศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาพบว่าผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงการ ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด จากผู้สอนที่ได้กระตุ้นสร้างความสนใจด้วยการอภิปราย ตอบคำถาม ซึ่งเป็นทักษะการคิดด้านการสื่อความหมาย การตั้งคำถาม ในช่วงที่มีการทำโครงการ ต้องช่วย กันแก้ไขซึ่งถือเป็นทักษะการคิดในการแก้ไขปัญหา มีการออกแบบการจัดทำกิจกรรมเป็นความคิดสร้างสรรค์ และผู้เรียนมีประเมิณการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะทางตัวเลข และการจัดลำดับ สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการที่เน้นภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 นั้น โดยเริ่มจากให้นักศึกษาค้นคว้าจากสิ่งที่ตนสนใจ ที่

เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น และเนื้อหาในรายวิชา และนำเสนอออกแบบออกมา ในรูปโครงการ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะ วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ (อรทัย แซ่ตั้ง, 2556) ดังจะ เห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษามีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่โดยสามารถทำงานที่ได้รับ มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาทุกกลุ่ม ได้มีการแบ่งหน้าที่การเป็นหัวหน้ากลุ่ม การเป็น สมาชิกกลุ่ม และได้ฝึกการวางแผน ฝึกการบริหาร เวลา เพื่อให้การจัดทำโครงการตามที่ได้รับ มอบหมายสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของการดูแล มาตรการและทารกในระยะตั้งครรภ์ คลอด และหลัง คลอด สามารถนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ในการ อ้างอิง และแก้ไขปัญหาได้โดยเริ่มจากการค้นหา ประเด็น การค้นหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การจัดทำ โครงการ การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมายและเวลา การเลือกกิจกรรมและ เครื่องมือการประเมินผล และสุดท้ายทักษะ สามารถเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน การดูแลสุขภาพมารดา และทารกในระยะตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอดปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดัง จะเห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฉวีวรรณ สุวรรณภา (2558) ที่ทำการศึกษาในชั้นปีที่ 4 ดำเนินการโดย ให้นิสิตทำโครงการในหัวข้อที่นิสิตสนใจและ เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดจากผู้สอนที่ได้กระตุ้นสร้าง ความสนใจด้วยการอภิปรายตอบคำถาม และใช้ คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนคิดตอบได้หลากหลาย ซึ่ง เป็นทักษะการคิดด้านการสื่อความหมาย การตั้ง คำถาม ในเรื่องกำหนดหัวข้อเรื่องที่ศึกษา

เหตุผลที่ศึกษา มีการวางแผนร่วมกันในช่วงที่มีการ ทำโครงการต้องช่วยกันแก้ไขซึ่งถือว่าเป็นทักษะการ คิดในการแก้ไขปัญหา มีการออกแบบการจัดทำ กิจกรรมเป็นความคิดสร้างสรรค์ และผู้เรียนมี ประเมินการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะทางตัวเลข และการจัดลำดับ

เมื่อนักศึกษามีความรู้ และฝึกทักษะการ ถ่ายทอดความรู้ผ่านการบริการวิชาการที่บูรณาการ งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยนำเอาภูมิปัญญา ไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำ โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ และ ความเข้าใจในการดูแลมารดา และทารกด้วยภูมิ ปัญญาไทย ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ฝึกทักษะในการถ่ายทอด ความรู้ที่ได้มาจากทั้งจากเอกสาร งานวิจัยและจาก การสัมภาษณ์พูดคุย และนำมาจัดทำโครงการพบว่า มีคุณค่าและมีประโยชน์ ทำให้นักศึกษาตระหนักถึง บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการนำความรู้และ ทักษะที่ได้จากการให้บริการวิชาการมาประยุกต์ใช้ ในการปฏิบัติการพยาบาลในวิชาชีพในอนาคต ทั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของวรรณวดี เนียมสกุล และคณะ (2557) ที่ทำการศึกษาความเข้าใจต่อ ประสพการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในการ บริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม ในนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยการสัมภาษณ์ เจาะลึก พบว่านักศึกษาได้ประสพการณ์ทางบวกต่อ การให้บริการวิชาการทั้งต่อตนเองและผู้เข้าร่วม โครงการ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ รู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่าและเกิดความภูมิใจต่อวิชาชีพไทยและภูมิ ปัญญา และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริพันธ์ ศิริ พันธ์ และดาริน ไต่กานี (2551) ที่ทำการศึกษาเชิง บรรยายเกี่ยวกับสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมด้านความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่านักศึกษาพยาบาลที่มี ประสพการณ์ตรงในการดูแลผู้รับบริการที่มีความ ต่างทางวัฒนธรรมจะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมสูง กว่านักศึกษาพยาบาลผู้ที่ไม่มีประสพการณ์ตรง

ทั้งนี้เมื่อนักศึกษามีความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมก็จะทำให้สามารถวางแผนการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

มารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1 เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนรายวิชาแบบบูรณาการกับการบริการวิชาการให้เหมาะสมในการสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่นักศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. อาจารย์ในวิทยาลัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในการบริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาล

2. เป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารการศึกษาในการวางแผนบริหารหลักสูตรและจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการกับการบริการวิชาการ

บรรณานุกรม

- ฉวีวรรณ สุวรรณภา. (2558).การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมทักษะการคิด ในรายวิชาสัมมนา สังคมศึกษาของนิสิตสาขาวิชา สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่.วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร,3(2),2-19.
- วรรณวดี เนียมสกุล และคณะ. (2557). ประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในการบริการวิชาการที่บูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และผดุงครรภ์ 1. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์, 6(2),60-73.
- ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์และดาริน โต๊ะการิน. รายงานวิจัย เรื่องสมรรถนะทางวัฒนธรรมทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์: นราธิวาส.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก (สิงหาคม 2558). กรุงเทพฯ: สถาบันพระบรมราชชนก.
- อรทัย แซ่ตั้ง. (2556). รายละเอียดประสบการณ์ ภาคสนาม (มคอ. 3) วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์: อุตรดิตถ์
- อาภา หวังสุขไพศาล, รัชนิภา ทรัพย์กรานนท์, กนกนุช ชื่นเลิศสกุล (2557).ประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในโรงพยาบาล.วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ ,32(3) ,163-182